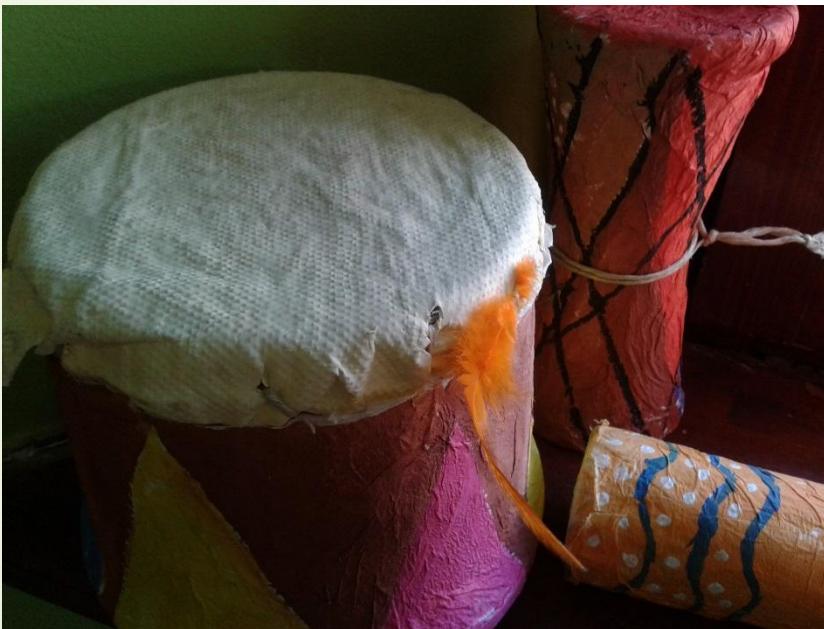

Uloga odgajatelja u stvaranju poticajnoga/ pripremljenog okruženja za djecu rane i predškolske dobi

Poticajno okruženje kao osnova odgoja i razvoja djece

mr. sc. Andreja Silić
viša savjetnica za rani i predškolski odgoj i obrazovanje
Agencija za odgoj i obrazovanje
Croatia, 10 000 Zagreb, Donje Svetice 38
Telefon: +385 (0)1 27 85 054, E-mail: andreja.silic@azoo.hr
Web sjedište: <http://www.azoo.hr>

- Učenje je prirodna potreba djeteta, kao što je to npr. potreba za zrakom, vodom i hranom (Gopnik, Meltzoff, Kuhl, 2003).
- Poticajima bogato okruženje od velike je važnosti tijekom rane dobi, posebice do treće godine života (Howe, Gopnik, Meltzoff, Montessori, Malaguzzi, Robson i Smedley), jer je do tada aktivnost mozga dva puta veća od one u odraslih osoba.
- **Malaguzzi (1998) ističe prostor kao neku vrstu akvarija koji odražava ideje, vrijednosti, sposobnosti i kulturu onih koji u njemu žive.**
- **Montessori (1997) ističe 'pripremljeno okruženje'** kao jedan od bitnih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa
- Prema **Reggio pedagogiji** osmišljenost prostora, odnosno **prostornoga okruženja** od velike je važnosti, pa se često naziva **trećim odgojiteljem**.

Poticajno okruženje kao osnova odgoja i razvoja djece

- ▶ **Greenman** (prema Gandini, 1998, str. 169.) ističe **povezanost okruženja s kvalitetom življenja**: *Okruženje je živi, promjenjivi svijet. Ono je više od pukoga fizičkog prostora te uključuje način strukturiranja vremena i uloge koje se u njemu ostvaruju. Ono uvjetuje naše osjećaje, mišljenje i ponašanje te dramatično utječe na kvalitetu življenja. Okruženje jednako tako može olakšati ili otežati načine na koje živimo.*
- ▶ Prostor značajno utječe na kvalitetu igre i učenja djece i na niz drugih procesa važnih za pravilan odgoj i razvoj djece.
- ▶ Njegova kvaliteta bitno ovisi o teorijskim i praktičnim znanjima odgojitelja.
- ▶ Kvalitetno oblikovan/ pripremljen prostor/ okružje omogućuje susret, komunikaciju i stvaranje prijateljstva, omogućuje izbore djeteta, potiče i podržava rješavanje problema te refleksiju, tj. otkrivanje vlastitog procesa učenja djece.

Utjecaj konteksta na razvoj djece rane i predškolske dobi

- ▶ Istražujući i učeći, djeca neprestano mijenjaju svoja polazišta i stvaraju nova. Osnovni su pokretač želje učenjem su emocije i stalna želja za otkrivanjem svijeta, što ih potiče na istraživanje svijeta i stjecanje novih znanja. Cijeli se proces odvija u **intenzivnim interakcijama i komunikaciji s neposrednom okolinom i drugim osobama**, djecom i odraslima
- ▶ Mnoga suvremena istraživanja pokazuju kako organizacija prostora cijelog vrtića te odgojno-obrazovne grupe kao manje cjeline bitno utječu na ostvarivanje odgojno-obrazovnog procesa, kvalitete komunikacije i učestalosti interakcija između djece i drugih sudionika procesa
- ▶ Djeca uče iz svakodnevnih prilika, aktivnosti i okruženja, tako i materijali iz kojih uče također moraju biti bliski djeci te iz njihova neposrednog okruženja.
- ▶ Parafrazirajući tezu da djeca govore i razumiju samo onaj jezik/ jezike kojima su izložena, možemo reći da će se **djeca razvijati u skladu s okruženjem, okolnostima i utjecajem odraslih osoba, ali i druge djece s kojima se svakodnevno druže i igraju**.

Posebnost svakoga djeteta – zahtjev za uvažavanjem i individualiziranim pristupom svakomu djetetu

- Svako će dijete s obzirom na vlastite posebnosti imati drugačija iskustva te će na drugačiji način razumijevati i davati smisao tim materijalima i aktivnostima.
- Howe (1999) ističe istraživanja Dunn i Plomina, čiji nalazi pokazuju kako se unatoč istim uvjetima u obitelji i nastojanjima roditelja događaju velike razlike kod njihove djece u iskustvima i načinu njihova doživljavanja.

Važnost uloge odgojitelja u osmišljavanju i stvaranju/ pripremanju poticajnog okruženja

- ▶ Poticajima bogato okruženje od velike je važnosti tijekom rane dobi, posebice do treće godine života (Howe, Gopnik, Meltzoff, Montessori, Malaguzzi, Robson i Smedley).
- ▶ Odgojitelj bi trebao organizirati odgojno-obrazovni proces u dječjim vrtićima takav da u njemu djeca imaju mogućnosti prirodno učiti, živjeti i razvijati osjećaj samopoštovanja i poštovanja drugih.
- ▶ Kvaliteta odgojitelja prepoznaje u njegovoj sposobnosti trenutna reagiranja na neplanirane i stvarne aktivnosti djece u određenim situacijama. Dobar odgojitelj tako posjeduje **znanje u akciji**, odnosno značajke vrsna praktičara i dobra samoprocjenjivača.
- ▶ Suzuki ističe odgovornost odraslih u osiguravanju pogodna okruženja za odgoj i razvoj predškolske djece. On tvrdi kako dječje sposobnosti i potencijali nisu određeni samim rođenjem djeteta. Novorođeno dijete ima ograničene sposobnosti i ovisno je o svojim roditeljima, koji će mu na određen način osigurati okruženje pogodno za optimalan razvoj njegovih sposobnosti. Djeca se rađaju s određenim sposobnostima koje se mogu razvijati ili suprotno tome, u nepovoljnim uvjetima koji ne stimuliraju njihov razvoj, potpuno zamrijeti.
- ▶ Koji se zahtjevi u tome smislu postavljaju pred odgojitelja?
- ▶ Mogli bismo reći da svaki čovjek može razviti svoje sposobnosti i talente ako je na pravilan način potican u pogodnu okruženju. Djeca odrastaju na način na koji su odgajana.

Prirodno je učenje osnovna potreba djece, a može se odvijati u djeci primjerenom, bogatom okruženju, koje organizira kvalitetan odgajatelj.

- ▶ Svako dijete na poseban način doživljava svijet i istražuje ga, a za nas su oni važni jer nam otkrivaju nove, zanimljive načine učenja, prema kojima možemo nastojati organizirati kvalitetno okruženje općenito.
- ▶ Važno je znati kada i kako potaknuti dijete na igru u njemu zanimljivim situacijama, primjerenum njegovim potrebama.
- ▶ **Kako ćemo znati što je primjerno njegovim potrebama i razvoju u određenome trenutku?**
- ▶ Upravo u tome leži umijeće odgajanja i značajka vrsnoga odgajatelja.
- ▶ Važno je uspostaviti dobar odnos i komunikaciju s djetetom te biti s njim u stalnom dijalogu, prepoznajući njegove potrebe i nudeći mu nove izazove.
- ▶ Također je važno neprestano propitivati načine na koje ćemo naći pravu mjeru u svemu što nastojimo ponuditi djetu kao poticaj za njegov cjelovit i pravilan odgoj i razvoj.
- ▶ Stoga je bitno **uspostavljanje kvalitetna odnosa i dijaloga s djetetom te stvaranje ugodna i poticajna okruženja**. Ne treba se bojati težih i zahtjevnijih zadataka koje ćemo stavljati pred dijete, jer će ono samo pokazati svojim ponašanjem i interesom za njegovo rješavanje koliko smo dobro odabrali i odmjerili njegovu težinu te nas usmjeriti na daljnje istraživanje.